

Міністерство освіти і науки України
Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

**НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ 8-9 (10) КЛАСІВ
СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО
РОЗВИТКУ**

Основи здоров'я

8-9 клас

Укладач: Бабяк О.О.

Київ – 2016

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Ця програма розроблена на основі програми масової школи, щоналежить Міністерству освіти і науки України, і таким чином відповідає Державному освітньому стандарту загальноосвітньої школи, зокрема і Державному освітньому стандарту школи інтенсивної педагогічної корекції.

З кожним роком в Україні зростає кількість факторів, які негативно впливають на здоров'я людини та стан довкілля. У зв'язку з цим актуальною є орієнтація навчальних закладів України на збереження та зміцнення здоров'я учнів і формування у них навичок безпечної поведінки. Це стосується системи спеціальної освіти і, зокрема, навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку. Оскільки під час навчального процесу учнів готують до самостійної життєдіяльності в сучасних соціально-економічних та екологічних умовах, то їм потрібно забезпечити необхідні знання, уміння та навички, які сприятимуть зміцненню і збереженню їх здоров'я, запобіганню нещасним випадкам, умінь розрізнити небезпеку та визначати правильне рішення відносно неї.

Інтегрований курс «Основи здоров'я» вивчається у спеціальній школах для дітей із затримкою психічного розвитку як окремий предмет, водночас, він є складовою освітньої галузі „Здоров'я і фізична культура”.

Основна мета курсу полягає у формуванні мотивації щодо здорового способу життя учнівської молоді; вихованні в учнів свідомого ставлення до власного здоров'я, як найвищої соціальної цінності; формування основ здорового способу життя, збереження та зміцнення здоров'я; опанування навичок безпечної для особистого здоров'я та здоров'я оточуючих поведінки.

Завдання курсу:

- формування в учнів мотивації до дбайливого ставлення до життя і здоров'я;

► формування у школярів стійких переконань щодо пріоритету здоров'я як основної умови реалізації фізичного, психічного, соціального та духовного потенціалу людини з урахуванням її індивідуальних особливостей;

► виховання у підлітків бережливого, дбайливого та усвідомленого ставлення до власного здоров'я як однієї з найвищих людських цінностей, потреби самопізнання та всебічного самовдосконалення;

► ознайомлення учнів з основними принципами та закономірностями життєдіяльності людини в природному та соціальному середовищах, спрямованої на збереження життя і зміцнення здоров'я;

► формування в учнів сталої мотиваційної установки на здоровий спосіб життя як провідної умови збереження і зміцнення здоров'я;

► ознайомлення учнів з основними принципами, шляхами й методами збереження життя і зміцнення усіх складових здоров'я;

► навчання учнів методам самозахисту в умовах загрози для життя;

► навчання учнів методам самооцінки та контролю стану і рівня здоров'я протягом усіх років навчання;

► розвиток життєвих навичок учнів, спрямованих на заохочення вести здоровий спосіб життя.

Навчальна програма побудована на основі інтегрованого поєднання елементів знань щодо збереження і захисту життя та зміцнення здоров'я людини.

Зміст тем розгорнуто відповідно до Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти.

Конкретним результатом навчання має бути розвиток життєвих (психосоціальних) навичок учнів, зокрема, вміння прийняття рішень, розв'язання проблем, творчого та критичного мислення, спілкування, самооцінки та почуття гідності, протистояння негативному психологічному впливові, подолання емоцій та стресу, а також розвиток співчуття і

відчуття себе як громадянина.

Зміст навчання курсу «Основи здоров'я».

У змісті програмових вимог щодо знань і вмінь учнів програмового матеріалу враховуються особливості розвитку учнів із ЗПР, конкретні здобутки дітей та розвиток її потенційних можливостей.

Навчальний матеріал розрахований на засвоєння учнями базового змісту предмета «Основи здоров'я», програма має деяке спрощення програмового матеріалу (порівняно з програмами для загальноосвітніх середніх шкіл), але без порушення логіки дисципліни.

Зміст програми структурований за чотирма змістовими лініями, визначеними Державним освітнім стандартом школи інтенсивної педагогічної корекції:

- 1) Життя і здоров'я людини.
- 2) Фізична складова здоров'я.
- 3) Соціальна складова здоров'я.
- 4) Психічна і духовна складові здоров'я.

Розділ «Життя і здоров'я людини» надає можливість акцентувати увагу учнів на шляхах і засобах збереження та поліпшення здоров'я, сприяти усвідомленню їхнього призначення й місця у світі, усвідомити зміст понять «здоров'я», «здоровий спосіб життя» та їх складових тощо.

Розділ «Фізична складова здоров'я» присвячений розкриттю закономірностей та механізмів фізичних компонентів здоров'я, дає можливість учням оволодіти навичками здорового способу життя, догляду за тілом. Вивчення розділу «Фізична складова здоров'я» дає можливість ознайомити учнів з елементами профілактики найпоширеніших соматичних

та інфекційних захворювань, травматизму, нещасних випадків, запобіганню захворювань, що передаються статевим шляхом, СНІДу; формує в учнів позитивну мотивацію до здорового способу життя, навчає ефективним принципам організації навчального процесу і активного відпочинку.

«Соціальна складова здоров'я» спрямована на ознайомлення учнів із соціальними аспектами здоров'я, засадами соціальної адаптації, на підготовку школярів до дорослого життя та професійного самовизначення.

Розділ «Психічна і духовна складові здоров'я» передбачає оволодіння учнями навичками та вміннями позитивного спілкування, запобігання конфліктам, зменшення шкідливого для здоров'я впливу надмірних стресогенних чинників, ознайомлення з принципами психічного розвитку людини, її пізнавальними та психоемоційними особливостями; акцентує увагу на моральне здоров'я як одну із важливих характеристик людини і суспільства; розкриває вплив духовного життя людини на здоров'я.

Програма інтегрованого предмета «Основи здоров'я» має прикладний характер, тому її реалізація можлива на основі таких компонентів:

- мотиваційний(поєднує в собі знання основ збереження життя і здоров'я з ціннісними орієнтаціями на задоволення соціально значимих і особистісно-орієнтованих потреб);
- операційний(поєднує в собі засоби, методи і форми організації діяльності, способи її планування і регулювання);
- інформаційний (поєднує в собі знання про фізичну, соціальну, психічну, духовну складові здоров'я, основні умови і способи його збереження і зміцнення, основні засади здорового способу життя та безпеки життєдіяльності).

Характеристика навчального змісту і особливості його реалізації.

Органічне поєднання навчання і виховання; засвоєння знань і розвиток пізнавальних здібностей учнів; практична спрямованість викладання, що вимагає формування умінь застосовувати знання на практиці, вироблення необхідних для цього навичок – основні принципи у навчанні курсу «Основи здоров'я» в середній ланці школи інтенсивної педагогічної корекції.

Організація навчально-виховного процесу.

Особливістю організації навчально-виховного процесу є орієнтація на досягнення всіма учнями обов'язкового рівня оволодіння предметом «Основи здоров'я» і створення умов для оволодіння програмовим матеріалом. У зв'язку з цим особливу увагу треба приділяти диференційованому навчанню та індивідуальній роботі з дітьми. Ефективним можуть бути групові форми навчання на уроці в оптимальному поєднанні з фронтальними, додаткова робота з учнями в позаурочний час.

Особистісна орієнтованість при вивченні предмета здійснюється через зміст навчального матеріалу та особистісну спрямованість навчального процесу. Запорукою формування здорової особистості учня є взаєморозуміння, взаємоповага, толерантність, творче співробітництво всіх учасників навчального процесу. Увага вчителя має бути зосереджена на проведенні занять з використанням методів навчання, що ґрунтуються на активній участі всіх учнів: обговорення, мозковий штурм, розробка концептуальних карт, рольові ігри, дискусії, навчальні контракти, інтерв'ю, розгляд і аналіз окремого випадку, екскурсії, робота в групі, розв'язання проблеми тощо.

Особливу увагу необхідно приділити позитивній мотивації учнів не лише на вибір здорового способу життя, а й активну, щоденну й поступальну їх дію за правилами й вимогами збереження життя й зміцнення здоров'я.

Корекційно – розвивальні завдання курсу полягають у розвитку соціальної мотивації та мотивації здоров'я, розвитку особистості дитини та виправленні їх недоліків, розвитку позитивного ставлення до свого здоров'я та комунікаційного розвитку, формування емоційно-вольової сфери та формування поведінки учня, вмінь підпорядковувати власну поведінку соціальним нормам.

Позитивна динаміка навчально-пізнавального та особистісного розвитку дитини залежить від корекційної роботи, яка враховує суб'єктивний досвід, індивідуальні відмінності у розвитку дитини, і спрямована на розвиток потенційних можливостей.

Передбачається, що внаслідок корекційно-розвивального впливу школярі із ЗПР оволодіють основними правилами поведінки в суспільстві, навчатися стежити за своїм здоров'ям, попереджати захворювання, оволодіють інформацією щодо заходів запобігання небезпечних захворювань, усвідомлять негативний вплив шкідливих звичок на здоров'я, удосконалюватиметься формування комунікативного розвитку. Відбудеться корекція та розвиток психічних процесів, пізнавальної діяльності, особистості учня. Сформуються практичні уміння і навички, що створюють умови для інтеграції дітей із ЗПР в суспільство.

Характеристика навчального змісту і особливості його реалізації.

Органічне поєднання навчання і виховання; засвоєння знань і розвиток пізнавальних здібностей учнів; практична спрямованість викладання, що вимагає формування умінь застосовувати знання на практиці, вироблення необхідних для цього навичок – основні принципи у навчанні предмета «Основи здоров'я» в середній ланці школи інтенсивної педагогічної корекції.

Вимоги до підготовки учнів з основ здоров'я.

В ході реалізації програми інтегрованого курсу «Основи здоров'я» зміст кожного компонента відпрацьовується за логікою поетапного формування особистості відповідно до вікових особливостей всіх складових здоров'я школярів.

Успішна реалізація програми інтегрованого предмета «Основи здоров'я» можлива лише на засадах активної співпраці, партнерства всіх учасників навчально-виховного процесу (учнів, педагогів, сім'ї та громади), що створює умови для:

- особистісно-орієнтованого навчання;
- збагачення змісту інтегрованого предмета емоційним, особистісно-значущим матеріалом;
- використання інтерактивних методів навчання;
- стимулювання позитивних інтелектуальних почуттів учнів;
- послідовної диференціації та індивідуалізації вивчення цього предмета;
- роботи учнів із різними джерелами інформації, різними видами і типами ресурсних матеріалів;
- відпрацювання практичних дій при вивченні кожної теми;
- залучення учнів до самооцінки різних видів своєї діяльності, у тому числі й розвитку життєвих навичок;
- багатоваріантності форм різних видів діяльності учнів;
- активної співпраці сім'ї та громади.

Об'єктом оцінювання навчальних досягнень учнів з основ здоров'я є знання, вміння та навички, правила поведінки учнів в життєвих ситуаціях, емоційно-ціннісне ставлення до навколишньої дійсності.

Позитивно оцінюється кожний крок учня, спрямований на опанування навичками здорового способу життя, його позитивна спрямованість на ведення такого способу життя, його практичні дії, які він виконує при відпрацюванні кожної

теми.

Оцінювання з основ здоров'я здійснюється на основі розроблених критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів.

Структура програми.

Структура курсу «Основи здоров'я» середньої ланки школи включає чотири складові: життя і здоров'я людини; фізична складова здоров'я; соціальна складова здоров'я; психічна і духовна складові здоров'я.

Програма представлена в табличній формі, що містить три частини: зміст навчання, вимоги до загальноосвітньої підготовки учнів і корекційно-розвивальна спрямованість та очікувані результати.

У змісті навчання з основ здоров'я вказано той навчальний матеріал, який підлягає вивченню у відповідному класі. Вимоги до загальноосвітньої підготовки учнів орієнтують на результати навчання, які є об'єктом контролю й оцінювання.

Зміст навчання з основ здоров'я структурований за темами. Визначено кількість годин передбачених на вивчення кожної з них, подається перелік вимог до знань і умінь учнів.

Розділ «Зміст навчального матеріалу» задає мінімальний обсяг матеріалу, обов'язковий для вивчення в загальноосвітніх навчальних закладах, у тому числі школах інтенсивної педагогічної корекції. Але, беручи до уваги недорозвиток психічної сфери та недоліки особистісного розвитку дітей із ЗПР й те, що обсяг матеріалу великий, а кількість годин на його оволодіння обмежена, вчитель має право вилучити частину матеріалу, зміст якого, на думку вчителя, не є обов'язковим для вивчення і не виносити для тематичного контролю. Або ж можна розглянути ці теоретичні питання оглядово.

Розділ «Вимоги до знань і умінь учнів» визначає обов'язковий рівень знань, умінь і навичок, якими учні повинні оволодіти в процесі вивчення програмового матеріалу.

Розділ «Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати» передбачає, що оволодінням програмовим матеріалом з основ здоров'я сприятиме розвитку всіх психічних процесів, емоційно-вольової сфери, мотиваційного, комунікаційного та особистісного розвитку.

Навчання курсу «Основи здоров'я» повинне передбачати поєднання діагностики і корекції особистісного розвитку дитини; системність корекційних, профілактичних і розвиваючих задач щодо здорового способу життя; урахування вікових, психологічних і індивідуальних особливостей дитини; формування емоційно-позитивної спрямованості дитини на оволодіння матеріалом.

Наведений розподіл годин по темах є орієнтовним. Залежно від рівня знань учнів класу, від труднощів, що виникають в учнів із ЗПР під час вивчення основ здоров'я, вчитель може дещо збільшити або зменшити час на вивчення окремих тем, що забезпечить свідоме і міцне засвоєння учнями всього матеріалу, передбаченого для кожного року навчання.

У запропонованій програмі визначено зміст основ здоров'я як навчального предмета 5-9 класів шкіл інтенсивної педагогічної корекції, у яких на вивчення курсу відводиться така кількість годин:

Навчальний предмет	Класи	
	8	9
	Кількість годин на рік	

Основи здоров'я	17	17
--------------------	----	----

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з основ здоров'я

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень має слабкі уявлення з визначеної проблеми, за допомогою вчителя може розпізнати і назвати окремі поняття, що стосуються здоров'я та безпеки життєдіяльності.
	2	Учень намагається відтворити окремі факти, за допомогою вчителя або з використанням підручника надає елементарні дані за програмою.
	3	Учень частково відтворює окремі факти, за допомогою вчителя або з використанням підручника фрагментарно

характеризує окремі дані щодо методів здорового способу життя та безпеки життєдіяльності.

II.
Середній

- 4 Учень за допомогою вчителя або з використанням підручника дає не повні визначення окремих понять; неповно характеризує ознаки здоров'я та безпечної поведінки; за інструкцією і за допомогою вчителя фрагментарно виконує практичні дії, пов'язані зі здоровим способом життя та безпекою життєдіяльності.
- 5 Учень дає визначення окремих понять; за допомогою вчителя або з використанням підручника відтворює навчальний матеріал, характеризуючи ознаки здоров'я, шляхи і методи його зміцнення та збереження життя; за інструкцією виконує елементарні практичні дії здорового способу життя та безпеки життєдіяльності, використовуючи допомогу вчителя.
- 6 Учень неповно відтворює навчальний матеріал; за допомогою вчителя розв'язує прості типові навчальні ситуаційні задачі; характеризує окремі ознаки здоров'я,

методи збереження життя і зміцнення здоров'я;
наводить прості приклади; за інструкцією, звертаючись
за консультацією до вчителя, виконує практичні дії
здорового способу життя та безпеки життєдіяльності;
робить розрізнені висновки.

- III. Достатній
- 7 Учень частково самостійно відтворює навчальний матеріал; розкриває суть понять; розв'язує прості типові ситуаційні задачі; за інструкцією виконує необхідні операції з захисту та збереження власного здоров'я, надання допомоги іншим, практичні дії здорового способу життя та безпеки життєдіяльності (використовує допомогу вчителя); робить неповні висновки.
- 8 Учень відповідає на поставлені запитання; дає характеристику явищам і процесам, які характеризують здоров'я, самостійно розв'язує знайомі ситуаційні завдання, виправляє допущені помилки щодо реалізації здорового способу життя; за інструкцією виконує

практичні дії здорового способу життя та безпеки життєдіяльності, робить нечіткі сформульовані висновки.

9 Учень самостійно відповідає на поставлені запитання; самостійно розв'язує завдання; з допомогою вчителя встановлює причинно-наслідкові зв'язки; виконує практичні дії здорового способу життя та безпеки життєдіяльності, робить короткі логічні висновки.

IV.
Високий

10 Учень відповідає на запитання, передбачені навчальною програмою; самостійно аналізує і розкриває суть явищ і процесів, що характеризують здоровий спосіб життя, встановлює причинно-наслідкові зв'язки; під керівництвом учителя користується наданою інформацією; виконує практичні дії щодо здорового способу життя та безпеки життєдіяльності, робить логічні розширені висновки відповідно до мети конкретної оздоровчої діяльності.

11 Учень логічно, усвідомлено відтворює навчальний

матеріал у межах навчальної програми; самостійно аналізує і розкриває закономірності явищ і процесів, що характеризують здоров'я, здоровий спосіб життя та безпеку життєдіяльності, їх сутність; встановлює і обґрунтовує причинно-наслідкові зв'язки; ретельно виконує практичні дії, пов'язані зі здоровим способом життя та безпекою життєдіяльності, робить обґрунтовані логічні висновки.

- 12 Учень виявляє міцні та глибокі знання за програмою, самостійно оцінює та характеризує різноманітні явища і процеси, які розкривають сутність здоров'я і здорового способу життя, виявляє особисту позицію щодо них, уміє розв'язувати проблемні завдання; самостійно користується різними джерелами інформації, у тому числі й рекомендованими вчителем; ретельно виконує практичні навички здорового способу життя та безпеки життєдіяльності, робить обґрунтовані висновки, може впоратися з додатковими завданнями; правильно

поводиться в непередбачених ситуаціях.

Програмою передбачені резервні години, які можуть бути використані для розширення програмового матеріалу або проведення тематичного оцінювання рівня навчальних досягнень школярів.

До програми можна вносити зміни щодо послідовності вивчення окремих тем з урахуванням контингенту учнів, суб'єктивного досвіду, індивідуальних відмінностей у розвитку дітей, рівнів їх підготовки, інтересів, конкретні здобутки кожної дитини та розвиток її потенційних можливостей. При цьому необхідно забезпечити міцне засвоєння учнями базового змісту шкільної освіти з основ здоров'я. Резерв навчального часу, а також години на повторення навчального матеріалу вчитель може використовувати на свій розсуд, зокрема на повторення на початку навчального року за попередній курс, як додаткові години на ті теми, які важко засвоюються учнями, або для узагальнення, систематизації і повторення матеріалу в кінці навчального року.

8КЛАС

(17 год, із них 1 година резервна)

Тема	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Вимоги до знань і умінь учнів	Спрямованість корекційно розвивальної роботи та очікувані результати
1.	1	<p>Вступ. На порозі дорослого життя. Поняття про фізіологічну і соціальну зрілість. Ознаки фізіологічної і соціальної зрілості.</p>	<p>Учень:</p> <p><i>повідомляє</i> про основні ознаки фізіологічної та соціальної зрілості;</p> <p><i>називає</i> основні вияви поведінки підлітків;</p> <p><i>має уяву</i> про ознаки фізіологічного та соціального розвитку підлітків;</p> <p><i>усвідомлює</i> необхідність діяти відповідно до рівня свого соціального і</p>	<p>Формування мотивації здорового способу життя:</p> <p><i>отримує</i> інформацію про фізіологічну і соціальну зрілість.</p> <p>Пізнавальний розвиток:</p> <p><i>засвоює</i> основні вияви чужої поведінки підлітка.</p> <p>Комунікативний розвиток:</p> <p><i>називає</i> ознаки фізіологічного та</p>

			фізіологічного розвитку.	соціального розвитку підлітків.
2.	1	<p>Надзвичайні ситуації.</p> <p>Надзвичайні ситуації (НС) соціального, природного та техногенного походження, причини їх виникнення. Викрадення дітей і торгівля ними. Безпритульність. Залучення до небезпечних видів бізнесу і найгірших видів праці. Основні принципи порятунку та захисту людей.</p>	<p>Учень:</p> <p><i>називає</i> основні види надзвичайних ситуацій;</p> <p><i>має уявлення</i> про основні причини виникнення надзвичайних ситуацій та їх можливих наслідків для здоров'я і життя людини;</p> <p><i>розповідає</i> про залучення до небезпечних видів бізнесу та найгірших видів праці;</p> <p><i>пояснює</i> загрозу для життя при викраденні дітей і торгівлі ними;</p> <p><i>знає</i> про наслідки безпритульності для життя і</p>	<p>Формування мотивації здорового способу життя:</p> <p><i>засвоює</i> інформацію про надзвичайні ситуації (НС) соціального, природного та техногенного походження, причини їх виникнення.</p> <p>Пізнавальний розвиток:</p> <p><i>отримує</i> інформацію про викрадення дітей і торгівлю ними; безпритульність; залучення до небезпечних видів бізнесу і найгірших видів праці;</p> <p><i>засвоює</i> основні принципи порятунку та</p>

			здоров'я.	захисту людей. Комунікативний розвиток: <i>повідомляє</i> про наслідки безпритульності для життя і здоров'я; <i>розповідає</i> про основні причини виникнення надзвичайних ситуацій та їх можливих наслідків для здоров'я і життя людини.
3.	2	<p>Оптимальні дії під час конкретних НС. Перша допомога при НС. Дія рятувальних служб при НС. Права і обов'язки людини під час НС та в період ліквідації їх наслідків.</p> <p><u>Практична робота:</u></p> <p>Моделювання ситуацій надання першої допомоги під час НС.</p>	<p>Учень:</p> <p><i>називає</i> основні права і обов'язки людини під час НС та в період ліквідації їх наслідків;</p> <p><i>має уяву</i> про необхідність контролю за якістю повітря, води, продуктів;</p> <p><i>називає</i> ознаки надзвичайних</p>	<p>Формування мотивації здорового способу життя:</p> <p><i>оволодіває</i> вміннями виконувати оптимальні дії під час конкретних НС.</p> <p>Пізнавальний розвиток:</p> <p><i>навчається застосовувати</i> основні права і обов'язки людини під час НС</p>

			<p>ситуацій; <i>навчається</i> звертатися за адресною допомогою щодо профілактики захворювань в епідемічній ситуації; <i>знає про</i> рятувальні служби про виникнення НС; <i>може здійснити</i> найпростіші рятувальні роботи; <i>має уявлення</i> про засоби індивідуального захисту і рятувальні спорядження; <i>знає правила</i> безпечної поведінки з застарілими боєприпасами та вибухонебезпечними предметами;</p>	<p>та в період ліквідації їх наслідків; <i>засвоює</i> інформацію про рятувальні служби про виникнення НС; <i>навчається здійснювати</i> найпростіші рятувальні роботи. Комунікативний розвиток: <i>розповідає</i> про безпечну поведінку з застарілими боєприпасами та вибухонебезпечними предметами; <i>називає</i> засоби індивідуального захисту та основне рятувальне спорядження; <i>пояснює</i> як правильно евакуюватися з небезпечної зони (за прикладом).</p>
--	--	--	--	--

			<i>знає</i> правила евакуації з небезпечної зони; <i>називає</i> дії під час НС.	
4.	3	<p>Оздоровчі системи. Поняття про оздоровчі системи. Оздоровче харчування. Сучасні й традиційні системи харчування. Основи безпеки харчування. Хвороби, до яких призводить неякісне, незбалансоване харчування. Перша допомога при харчових отруєннях і кишкових інфекціях. Харчові добавки. Харчові продукти у природі, отруйні та небезпечні рослини.</p> <p><u>Практична робота:</u></p> <p>Моделювання ситуації та виконання алгоритму надання</p>	<p>Учень:</p> <p><i>називає</i> основні складові оздоровчих систем;</p> <p><i>має уявлення</i> про основні небезпеки неякісного харчування;</p> <p><i>називає</i> деякі хвороби, до яких призводить неякісне, незбалансоване харчування;</p> <p><i>називає</i> ознаки харчового отруєння; знає про їстівні та отруйні рослини;</p> <p>захисні реакції організму людини;</p> <p><i>пояснює</i> важливість</p>	<p>Формування мотивації здорового способу життя:</p> <p><i>набуває знань</i> про оздоровчі системи, оздоровче харчування, важливість правильного харчування для здоров'я.</p> <p>Пізнавальний розвиток:</p> <p><i>засвоює</i> інформацію про хвороби, до яких призводить неякісне, незбалансоване харчування;</p> <p><i>навчається</i> надавати першу допомогу при харчових отруєннях і кишкових інфекціях;</p>

		<p>першої допомоги при отруєннях та кишкових інфекціях.</p>	<p>консультування з лікарем щодо вибору та користування елементами оздоровчих систем; знає про вплив харчування на здоров'я людини, про необхідність споживання повноцінної їжі; розуміє важливість правильного добору якісних харчових продуктів; знає про необхідність консультування з лікарем-фахівцем щодо вживання харчових добавок; важливість для життя і здоров'я правил вживання дикорослих рослин; знає правила здорового способу життя;</p>	<p>знайомиться з харчовими добавками та правилами їх використання.</p> <p>Комунікативний розвиток: розповідає як правильно добирати якісні харчові продукти; пояснює правила вживання дикорослих рослин для життя і здоров'я людини; називає основні дії при наданні першої допомоги при отруєннях і кишкових інфекціях.</p>
--	--	---	---	--

			надання першої допомоги при отруєннях і кишкових інфекціях.	
5.	3	<p>Фізіологічна і соціальна зрілість.</p> <p>Ознаки фізіологічної та соціальної зрілості. Соціальні аспекти статевого дозрівання. Шкідливість для здоров'я раннього статевого життя та вагітності неповнолітніх. Спілкування дівчат і хлопців на засадах дружби.</p> <p>Особливості дії тютюнового диму, алкоголю і наркотиків на статево дозрівання. Поняття про ІПСШ. Шляхи зараження ІПСШ. Причини, умови розвитку й наслідки СНІД.</p>	<p>Учень:</p> <p><i>називає</i> основні ознаки фізіологічної та соціальної зрілості;</p> <p><i>має уявлення</i> про шляхи зараження ІПСШ;</p> <p><i>знає</i> про негативний вплив куріння, вживання алкоголю та наркотиків на здоров'я;</p> <p><i>має уявлення</i> про ознаки наркотичного, алкогольного сп'яніння;</p> <p><i>характеризує</i> особливості здорового способу життя в</p>	<p>Формування мотивації здорового способу життя:</p> <p><i>усвідомлює</i> особливості впливу тютюнового диму, алкоголю і наркотиків на статево дозрівання; <i>ознайомлюється</i> із поняттям ІПСШ.</p> <p>Пізнавальний розвиток:</p> <p><i>узагальнює</i> знання про негативний вплив куріння, вживання алкоголю та наркотиків на здоров'я;</p>

		<p><u>Практична робота:</u></p> <p>“Відмова від небезпечних пропозицій в умовах тиску і загрози насилля”.</p>	<p>міській і сільській місцевостях;</p> <p>знає про вплив на здоров’я тютюнового диму, алкоголю і наркотиків;</p> <p>вплив СНІД на життєдіяльність людини;</p> <p>розповідає про необхідність відмови від шкідливих звичок;</p> <p>читає й повідомляє інформацію, отриману з різних джерел, щодо ВІЛ/СНІД та ІПСШ.</p>	<p>вивчає причини й умови розвитку СНІД та його наслідки.</p> <p>Комунікативний розвиток:</p> <p>розповідає про необхідність відмови від шкідливих звичок;</p> <p>обґрунтовує інформацію, отриману з різних джерел, щодо ВІЛ/СНІД та ІПСШ.</p>
6.	3	<p>Безпека в сучасному суспільстві.</p> <p>Безпека на дорогах. Правила для мотоциклістів. Перевезення</p>	<p>Учень:</p> <p>знає про можливі соціальні небезпеки у місцях</p>	<p>Формування мотивації здорового способу життя:</p> <p>засвоєння правил безпеки в сучасному</p>

	<p>пасажирів на мотоциклі.</p> <p>Екологічна безпека: поняття, умови забезпечення. Вплив екологічних умов проживання на здоров'я людини.</p> <p>Уникнення небезпеки в кримінальних ситуаціях пограбування, шантажу, нападу. Захист від релігійних сект.</p> <p>Основи самозахисту у кримінальних ситуаціях та його межі. Правова відповідальність неповнолітніх.</p> <p>Органи охорони правопорядку.</p> <p>Небезпеки під час терористичних актів.</p>	<p>проживання; причини виникнення асоціальної поведінки людей;</p> <p><i>має уявлення</i> про алгоритми поведінки у криміногенних ситуаціях та при нападі терористів; <i>називає</i> основні положення правової відповідальності неповнолітніх;</p> <p><i>має уяву</i> про органи охорони правопорядку; <i>називає</i> основні способи уникнення пограбування, шантажу, нападу, потрапляння у релігійні секти та асоціальні угруповання; <i>наводить</i></p>	<p>суспільстві.</p> <p>Пізнавальний розвиток:</p> <p><i>отримує інформацію</i> про можливі соціальні небезпеки у місцях проживання; причини виникнення асоціальної поведінки людей; <i>навчається</i> правилам поведінки у криміногенних ситуаціях та при нападі терористів;</p> <p><i>навчається</i> виконувати алгоритми необхідних дій у небезпечних соціальних ситуаціях, у місцях великого скупчення людей;</p> <p><i>засвоює</i> правила поведінки на природі.</p> <p>Комунікативний розвиток:</p>
--	--	--	--

		<p>Основи самозахисту під час терористичних актів. Соціальні небезпеки у місцях проживання. Соціальні патології. Соціальні конфлікти. Інформаційна безпека.</p>	<p><i>приклад</i> небезпечних соціальних ситуацій, екологічних проблем регіону проживання; <i>розпізнає</i> ознаки небезпеки великого скупчення людей; <i>називає</i> причини та наслідки забруднення середовища для життя і здоров'я; <i>пояснює</i> необхідність виконання правил екологічної безпеки; вплив інформації на людину, її свідомість; <i>розуміє</i> важливість виконання правил безпечної поведінки; <i>може виконувати</i> алгоритми необхідних дій у небезпечних</p>	<p><i>розповідає</i> про причини та наслідки забруднення середовища для життя і здоров'я; <i>повідомляє</i> про основи самозахисту у кримінальних ситуаціях та його межі; <i>називає</i> правила поведінки на природі.</p>
--	--	---	--	---

			соціальних ситуаціях; <i>знає правила</i> поведінки у місцях великого скупчення людей; поведінки на природі.	
7.	3	<p>Всебічний розвиток особистості. Значення всебічного розвитку для формування особистості молодшої людини. Взаємовплив психічної та духовної складових здоров'я. Чинники формування духовної складової здоров'я. Естетичні та моральні засади здоров'я. Краса і здоров'я.</p> <p><u>Практична робота:</u> Підготовка до іспиту: розвиток пам'яті та уваги.</p>	<p>Учень: <i>називає</i> ознаки гармонійного розвитку особистості; естетичні вияви здоров'я; <i>знає</i> про чинники збереження духовної складової здоров'я; <i>пояснює</i> необхідність ведення здорового способу життя для гармонійного розвитку; <i>має поняття</i> про взаємозалежність моральних засад і здоров'я;</p>	<p>Формування мотивації здорового способу життя: <i>розуміє</i> значення всебічного розвитку для формування особистості молодшої людини.</p> <p>Пізнавальний розвиток: <i>засвоює</i> знання про естетичні та моральні засади здоров'я; <i>навчається</i> правилам здорового способу життя</p> <p>Комунікативний розвиток:</p>

			<p><i>розуміє</i> вплив правил загальнолюдської моралі на здоров'я;</p> <p>вплив на здоров'я естетичного, етичного розвитку молоді;</p> <p><i>знає правила</i> здорового способу життя.</p>	<p><i>називає</i> чинники збереження духовної складової здоров'я;</p> <p><i>пояснює</i> необхідність ведення здорового способу життя для гармонійного розвитку.</p>
8.	1	Повторення і систематизація навчального матеріалу.		<p>Очікувані навчальні досягнення корекційно-розвивальної роботи на кінець навчального року:</p> <p>учень на належному рівні оволодіває вимогами до знань і умінь учнів, в процесі вивчення програмового матеріалу. Водночас, зазначені вимоги орієнтують учня на результати навчання, які є об'єктом</p>

				контролю й оцінювання.
--	--	--	--	------------------------

Екскурсія.

Медична допомога: поліклініка, швидка допомога, оздоровчі центри.

9КЛАС

(17 год, із них 1 год резервна)

Тема	К-сть годин	Зміст навчального матеріалу	Вимоги до знань і умінь учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1.	1	<p>Вступ. Феномен життя і здоров'я людини.</p> <p>Життя як феномен. Здоров'я як явище людського життя, його необхідна і докорінна характеристика.</p>	<p>Учень:</p> <p><i>називає</i> вияви феномену здоров'я людини;</p> <p><i>наводить приклади</i> ознак феноменальності здоров'я;</p> <p><i>розуміє</i> цінність свого життя і здоров'я.</p>	<p>Формування мотивації здорового способу життя:</p> <p><i>отримує</i> інформацію про характеристику здоров'я.</p> <p>Пізнавальний розвиток: <i>оволодіває</i> поняттям феномену здоров'я людини.</p>

				Комунікативний розвиток: <i>дає</i> характеристику здоров'я.
2.	2	<p>Взаємозв'язок основних ознак, складових і чинників здоров'я. Людський фактор формуванні безпеки людини. Глобальні небезпеки.</p> <p><u>Практична робота:</u></p> <p>Оцінка індивідуального рівня фізичної здоров'я.</p>	<p>Учень:</p> <p><i>називає</i> індивідуальні, колективні та глобальні небезпеки;</p> <p><i>розпізнає</i> ознаки різних станів здоров'я, процесів його формування і збереження;</p> <p><i>характеризує</i> основні ознаки, складові та чинники здоров'я;</p> <p><i>розуміє</i> зв'язок здоров'я людини з дією глобальних небезпек;</p> <p><i>пояснює</i> зв'язок окремих складових здоров'я;</p>	<p>Формування мотивації здорового способу життя:</p> <p><i>навчається</i> виявляти взаємозв'язок основних ознак, складових і чинників здоров'я.</p> <p>Пізнавальний розвиток:</p> <p><i>оволодіває</i> інформацією про індивідуальні, колективні та глобальні небезпеки; <i>навчається</i> розпізнавати ознаки різних станів здоров'я, процесів його формування і збереження.</p>

			<p><i>розуміє</i> взаємовплив складових здоров'я;</p> <p><i>знає</i> про вплив поведінки людини на її безпеку;</p> <p><i>порівнює</i> окремі складові здоров'я та їх значення для людини;</p> <p><i>знає правила</i> здорового способу життя.</p>	<p>Комунікативний розвиток: <i>розповідає</i> про вплив поведінки людини на її безпеку;</p> <p><i>називає</i> окремі складові здоров'я та їх значення для людини;</p> <p><i>пояснює правила</i> здорового способу життя.</p>
3.	1	<p>Фізіологічна і соціальна зрілість.</p> <p>Взаємозв'язок фізіологічної й соціальної зрілості. Готовність до дорослого життя.</p> <p>Моніторинг фізичної складової здоров'я.</p> <p><u>Практична робота:</u></p> <p>Самооцінка рівня фізичного здоров'я</p>	<p>Учень:</p> <p><i>називає</i> ознаки відхилення від вікових термінів розвитку підлітків;</p> <p><i>пояснює</i> необхідність ведення здорового способу життя;</p> <p><i>знає</i> про фізіологічну і соціальну зрілість;</p> <p><i>розуміє</i></p>	<p>Формування мотивації здорового способу життя:</p> <p><i>оволодіває</i> поняттями фізіологічної і соціальної зрілості.</p> <p>Пізнавальний розвиток:</p> <p><i>навчається</i> дотримуватися правил</p>

			<p>взаємозв'язок фізіологічного та соціального розвитку;</p> <p><i>порівнює</i> основні ознаки фізіологічної й соціальної зрілості;</p> <p><i>визначає</i> рівень власного фізичного і соціального розвитку;</p> <p><i>дотримується правил</i> здорового способу життя.</p>	<p>здорового способу життя.</p> <p>Комунікативний розвиток:</p> <p><i>називає</i> ознаки фізіологічного і соціального рівня здоров'я.</p>
4.	3	<p>Репродуктивне здоров'я молоді.</p> <p>Репродуктивне здоров'я. Фактори впливу і ризику.</p> <p>Негативний характер впливу наркотичних речовин на репродуктивну систему підлітків та</p>	<p>Учень:</p> <p><i>називає</i> негативний вплив на здоров'я ранніх статевих контактів;</p> <p>засоби захисту від ВІЛ-інфікування; <i>знає</i> про негативний вплив наркотиків</p>	<p>Формування мотивації здорового способу життя:</p> <p><i>набуває</i> знань про репродуктивне здоров'я; <i>усвідомлює</i> негативний характер впливу наркотичних речовин на репродуктивну систему</p>

		<p>молоді. Особлива шкідливість для здоров'я сумісної дії тютюнового диму і алкоголю.</p> <p>Продовження роду як одне з основних призначень людини. Здоров'я молоді України. ВІЛ/ СНІД/ІПСШ: шляхи передачі й методи захисту.</p> <p>Протидія стигмі й дискримінації ВІЛ-інфікованих.</p> <p><u>Практична робота:</u></p> <p>Вплив чинників ризику на репродуктивне здоров'я.</p>	<p>на репродуктивне здоров'я;</p> <p><i>пояснює</i> вплив соціальних чинників на репродуктивне здоров'я;</p> <p><i>називає</i> основні положення законодавства України щодо ВІЛ/СНІД;</p> <p><i>розуміє</i> необхідність дотримання правил культури статевого стосунку юнаків і дівчат;</p> <p><i>знає правила</i> здорового способу життя; побудови між статевих відносин на основі дружби і поваги.</p>	<p>підлітків та молоді.</p> <p>Пізнавальний розвиток: <i>навчається аналізувати</i> вплив соціальних чинників на репродуктивне здоров'я.</p> <p>Комунікативний розвиток: <i>розповідає</i> про правил культури статевого стосунку юнаків і дівчат; побудови між статевих відносин на основі дружби і поваги.</p>
5.	3	<p>Безпека людини і</p> <p>Право.</p>	<p>Учень:</p> <p><i>має уявлення</i> про діяльність</p>	<p>Формування мотивації здорового способу життя:</p>

	<p>Безпека людини: економічна, продовольча, екологічна, особиста, громадська, політична. Створення безпечних умов життєдіяльності з урахуванням індивідуальних особливостей.</p> <p>Основи міжнародного та національного законодавства щодо безпеки і здоров'я людини.</p> <p>Безпека людини у контексті концепції ООН про сталий розвиток людства.</p> <p><u>Практична робота:</u></p> <p>Визначення безпечних умов життєдіяльності.</p>	<p>міжнародних та вітчизняних організацій щодо безпеки людини;</p> <p><i>пояснює</i> вплив психіки, моралі, духовності на формування безпечної поведінки людини;</p> <p><i>знає</i> основні положення міжнародного та національного законодавства щодо безпеки і здоров'я людини;</p> <p><i>розуміє</i> взаємозв'язок індивідуальної, національної та глобальної безпеки;</p> <p><i>знає</i> про важливість створення комплексу безпечних умов</p>	<p>формування</p> <p>понять про створення безпечних умов життєдіяльності з урахуванням індивідуальних особливостей.</p> <p>Пізнавальний розвиток:</p> <p><i>оволодіває</i> інформацію про основи міжнародного та національного законодавства щодо безпеки і здоров'я людини.</p> <p>Комунікативний розвиток:<i>пояснює</i> важливість створення комплексу безпечних умов життєдіяльності, що враховують індивідуальні особливості людини</p>
--	--	--	---

			<p>життєдіяльності, що враховують індивідуальні особливості людини; визначає рівень ризику життя, користуючись необхідними даними; володіє методами визначення рівня ризику свого життя.</p>	
6.	3	<p>Самопізнання і самовиховання особистості. Формування особистості шляхом самопізнання, самовизначення і самовиховання. Способи саморегуляції. Пам'ять та увага. Розвиток сприйняття, пам'яті та уваги. <u>Практична робота:</u></p>	<p>Учень: називає, що таке сприйняття, пам'ять, увага; знає про необхідність самопізнання; необхідність постійного самовиховання; розуміє необхідність самопізнання і</p>	<p>Формування мотивації здорового способу життя: формування особистості учня шляхом самопізнання та самовиховання. Пізнавальний розвиток: навчається методам самопізнання, самовиховання; оволодіває елементарними прийомами</p>

		Підготовка до іспиту: розвиток пам'яті та уваги.	самовиховання; <i>знає</i> правила самовиховання.	саморегуляції; <i>навчається</i> користуватися вправами, які сприяють розвитку пам'яті та уваги. Комунікативний розвиток: <i>називає</i> правила самовиховання; <i>тренує</i> мовленнєве обґрунтування.
7.	3	Цінність життя і здоров'я людини. Цінність і неповторність життя. Основи психологічних та моральних засад безпеки людини. Вплив психологічних властивостей та етичних засад людини на її дії в різних життєвих ситуаціях. Здоров'я в ієрархії життєвих цінностей. Відповідальність за власне	Учень: <i>називає</i> приклади вибору життєвого шляху на основі здорового способу життя; <i>розуміє</i> цінність і неповторність життя; <i>знає</i> про необхідність відповідати за своє здоров'я та за власні вчинки; <i>порівнює</i> різні життєві	Формування мотивації здорового способу життя: засвоює основи психологічних та моральних засад безпеки людини; <i>розглядає</i> приклади вибору життєвого шляху на основі здорового способу життя; <i>ознайомлюється</i> з поняттям здоров'я як життєвої цінності.

		здоров'я. <u>Практична робота:</u> Визначення місця здоров'я в ієрархії життєвих цінностей.	цінності; <i>знає правила</i> здорового способу життя.	Пізнавальний розвиток: <i>аналізує</i> вплив психологічних властивостей та етичних засад людини на її дії в різних життєвих ситуаціях; <i>навчається</i> відповідати за своє здоров'я та за власні вчинки. Комунікативний розвиток: <i>називає та аналізує</i> приклади вибору життєвого шляху на основі здорового способу життя.
8.	1	Повторення і систематизація навчального матеріалу		Очікувані навчальні досягнення корекційно-розвивальної роботи на кінець навчального року:

				<p>учень на належному рівні оволодіває вимогами до знань і умінь учнів, в процесі вивчення програмового матеріалу. Водночас, зазначені вимоги орієнтують учня на результати навчання, які є об'єктом контролю й оцінювання.</p>
--	--	--	--	---

Екскурсія.

Ознайомлення з роботою Центру здоров'я (громадського об'єднання, асоціації, клубу тощо).